

ביאורים

התורה מבחינה באופן חד בין הגוף לבין הנשמה. היא מכירה בכך שהחטא נובע מצד כוחות הגוף שגרמו לאדם להשתעבד לתאוות חולפות. לכן התשובה אפשרית מצד הנשמה שיודעת שתכלית החיים היא הדביקות בה'.

לעומת התורה, החכמה והנבואה הן חלק מובנה מהעולם הזה. החכמה מבטאת את השכל האנושי הנעלה והעדין ביותר, והנבואה מבטאת את האישיות הנעלית ביותר שה' מודיע לה את רצונו. החכמה והנבואה מביטות על הגוף והנשמה כמכלול אחד, ולכן מבחינתם החטא הוא חלק בלתי נפרד מהאדם. אין אפשרות להפריד בין חלקי האישיות שלו, ולשייך את החטא רק לכוחות הגוף, אלא החטא מכתים את כל ישותו של האדם. ההסתכלות הזו מחייבת, שלא תהיה אפשרות לאדם להתנתק מהחטא, ואין מנוס אלא מקבלת עונש שמשקף את החיסרון הרוחני שהאדם יצר.

ה' הוא מקור החיים של כל הנבראים, ולכן מבחינתו אין צורך בפעולה ממשית כדי להתקרב אליו, כדוגמת הקרבת הקרבנות שלדעת התורה. די בכך שהאדם יחזור לעצמו, לשורש חייו, ובוזה הוא ישוב לה' ויתקרב אליו. כשהאדם יברר לעצמו מדוע הוא נמצא בעולם, ומה תפקידו, הוא יחשוף את הנקודה הפנימית שמעניקה לו חיים, וימצא את ה' בקרבו. הצער על החטא, מגלה לאדם את הרצון הטהור שנמצא בתוכו, שמתמזג עם רצון ה'. התשובה - משיבה את האדם אל מקורו ושם הוא כבר דבק בה' מאליו.

הרחבות

• התורה כתבלין ליצר הרע ולחטאים

פי התורה מדרגה פשוטה האדם מן הגשמי, ובזה הוא סלוק החטא. חז"ל אמרו שהפתרון למלחמה ביצר הרע יבוא לאדם על ידי לימוד התורה: "ת"ר: ושמתם - סם תם, נמשלה תורה כסם חיים; משל לאדם שהכה את בנו מכה גדולה והניח לו רטיה על מכתו, ואמר לו: בני, כל זמן שהרטיה זו על מכתך, אכול מה שהנאתך ושתה מה שהנאתך, ורחוץ בין בחמין בין בצונן ואין אתה מתיירא, ואם אתה מעבירה הרי היא מעלה נומי (אבעבועות); כך הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל: בני, בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין, ואם אתם עוסקים בתורה - אין אתם נמסרים בידו, שנאמר: הלא אתם עוסקים בתורה - אתם נמסרים בידו, שנאמר: לפתח חטאת רובץ... תנא דבי ר' ישמעאל: בני, אם פגע בך מנוול זה משכהו לבית המדרש, אם אבן הוא נימוח, ואם ברזל הוא מתפוצץ, שנאמר: הלא כה דברי כאש נאם ה' וכפטיש יפוצץ סלע, אם אבן הוא נימוח; שנאמר: הוי כל צמא לכו למים, ואומר 'אבנים שחקו מים' [קידושין ל:].

לפי דברי המהר"ל, יהיה מובן יותר עומקם של דברי חז"ל הללו. אדם הנמצא בתוך מציאות של עיסוק בתורה (ובפרט אם משך את יצרו לבית המדרש, מקום שכולו לימוד תורה), יכול להתרומם מעל למציאות הגשמית, ומעל יצרו הרע, כך שממילא יצרו הרע "יתפוצץ", ומדבקות בחטא יעבור האדם לדבקות בדברים רוחניים.

שאלות לדיון

- "שמצד כי הנמצאים כולם תלוי בו שבים אליו", האם יש תשובה לגוי?
- "כי ראוי אל החוטא הרע כי דבק בו הרע", אותו אדם עשה גם מעשים טובים. כיצד ייתכן שהוא דבק גם ברע וגם בטוב?

ולא היה תקנה זאת אל החכמה שהיא חכמה בלבד. שאין החכמה הנהגה הנבדלת לגמרי ייחודיות התורה מן הגשמי כמו שהיא התורה שהיא שכל נבדל לגמרי, וכן אין הנבואה השגה נבדלת מן הגשמי, ולפיכך מצד אלו שתי מדרגות אין פאן סלוק חטא אפשר הוא החטא מה שהיה החוטא נמשך אחר הגשמי, אבל התורה שהיא שכל נבדל מן הגשמי לגמרי, לכה מצד מדרגות התורה יש פאן סלוק חטא אל האדם שהיה נמשך אחר הגשמי.

ולפיכך החכמה היתה אומרת: "חטאים תרדף רעה", פי ראוי אל החוטא הרע, פי דבק בו הרע ורדף אחריו הרע, אף על גב שלא היתה גזרת משפטיו לגמרי, רק שמתחיל אל החוטא הרע. אבל הנבואה שהיא מצד מדת הדין היתה מחייבת משפט החוטא לגמרי מפל וכל לומר: "נפש החטאת היא תמות". אבל פאשר שאלו לתורה השכלית הנבדלת מן הגשמי, התורה אומרת: יביא קרבן ויתכפר מחטאו, פי התורה מדרגה פשוטה האדם מן הגשמי, ובזה הוא סלוק החטא כמו שהתבאר.

ואמר: שאלו להקדוש ברוך הוא: חוטא מה ענשו? והוא יתברך אומר: יעשה תשובה הכל שב אל ה' ויתכפר. ובאור זה, שמצד פי הנמצאים כלם תלוי בו שבים אליו, פי כן הנמצאים שבים אל ה' יתברך, פי אין להם קיום בעצמם כמו שהתבאר, וזה החוטא פאשר הוא פורש מחטאו ושב אליו יתברך - ה' יתברך מקבל אותו, פי זהו מצד מדת ה' יתברך שהוא מקבל כל הנמצאים שהם שבים אליו, ולכך הקדוש ברוך הוא אומר: יעשה תשובה ויתכפר, פי מצד ה' יתברך החטא מסתלק, ויש לה להבין עוד בענין זה פי אי אפשר לפרש יותר.

